

Vinkkilista huleveden hyödyntämiseen osana leikkejä

Vesileikkialueet ovat leikkipaikkoja, jotka on pääasiassa suunniteltu veden kanssa leikkimiseen. Tavallisilla leikkipaikoilla voi myös olla yksittäisiä vesileikkielementtejä.

Erilaisten vesileikkien hyödyt

Vesileikki tarjoaa toimintoja eri ikäryhmille. Vanhemmat lapset käyttävät pumppuja, kun taas pienemmät katsovat, auttavat patoamaan tai leikkivät mudassa. Kaikki lapset kommunikoivat ja vuorovaikuttavat keskenään. Tiimityö syntyy itsestään: lasten on tuotava vettä järjestelmään, hankittava rakennusmateriaaleja patoihin ja suljettava vuotoja tai vastaanotettava pieniä veneitä, jotka purjehtivat kanavassa. Vesileikissä lapset näyttävät löytävän erityisen helposti yhteisen leikin.

Monipuoliset vesileikit mahdollistavat mielikuvituksen käytön ja rohkaisevat luovuuteen. Esimerkiksi pumppausjärjestelmät, muta/hiekka laatikot, padot ja vesiväylät inspiroivat lasten mielikuvitusta. Puusta tai metallista valmistetut kanavat voivat toimia pienten veneiden kuljetusreitteinä tai kannustaa kokeilemaan veden patoamista. Ympäristöön integroidut elementit, kuten purojen rannat, ovat myös kauniita.

Jokainen vesileikkipaikka tarjoaa lapsille erinomaisen mahdollisuuden kokea luontoa. Siellä lapset voivat leikkisästi tutkia, testata ja luoda. Mitkä esineet uppoavat ja mitkä kelluvat? Kuinka paljon vettä pato pitää? Mitkä ainesosat tekevät parasta mutaa?

Vesileikki edistää seuraavia taitoja:

- Karkeat ja hienot motoriset taidot, riskinarviointi ja itsetuntemus
- Tekninen ja tieteellinen ymmärrys
- Luovuus
- Mielikuvituksen käyttö
- Sosiaaliset taidot, kuten viestintä, empatia ja vastuu

Vesi vetoaa kaikkiin aisteihin. Hyvän vesileikkivälineen tulisi siksi myös sisältää alueita, jotka aktiivisesti edistävät edellä mainittuja taitoja. Suunnittelun haasteena on rakentaa vesileikkipaikka, joka on mahdollisimman avoimessa käytössä, jotta se mahdollistaa satunnaisen ja vapaan leikin.

Säiden ääri-ilmiöiden yleistyessä ja erityisesti pitkien hellejaksojen aikana vesileikit tarjoavat mahdollisuuksia viilentymiseen leikkien lomassa.

Oikea alusta vesileikille

Vesileikkielementit saattavat tarjota mahdollisuuksia tasapainoiluun. Siksi suunnittelijoiden tulisi kiinnittää huomiota myös oikeaan putoamiskorkeuteen ja tarvittaessa alustaan. EN 1176-1:n mukaan leikkivälineiden putoamiskorkeus ei saa ylittää 60 cm:ä betonilla tai kivellä. Vaihtoehtona on sora, joka voi siirtyä virtojen mukana, mutta antaa myös hyvän pidon jaloille rannalla sen muotoutuvuuden ansiosta. Huomioithan, että huokoiset materiaalit eivät välttämättä ole helppoja puhdistaa ja voivat muuttua leväiseksi.

Vesileikin kunnossapito

Turvallisuus on tärkeä näkökohta vesileikkipaikoissa. Huolellinen tarkastus ja leikkivälineiden ylläpito ovat tarpeen onnettomuuksien ja vammojen estämiseksi. Kuten kaikissa leikkipaikoissa, EN 1176-7 (Ylläpito ja toiminta) on voimassa. Puhdistamisen vaikeus riippuu yleensä kyseisen leikkipaikan sijainnista. Luonnolliset materiaalit, kuten oksat, kukat ja lehdet, voivat vaikeuttaa puhdistamista, mutta ne ovat vaarattomia. Sama pätee mudan ja lian osalta, jotka voivat tarttua leikkivälineisiin. Yksinkertainen vesipesu voi auttaa tässä. Suuri osa vesileikkivälineistä, kuten pumpuista ja virtausputkista, puhdistuu ja huuhtoutuu itsestään käytön myötä.

VINKKILISTA hulevesien hyödyntämiseen leikkipaikoilla:

- Valuma-alue tarkastellaan/arvioidaan ennen veden johtamista leikkiin
- Suositetaan virtaavaa vettä, näin varmistetaan veden vaihtuvuus
- Turvallisuuden kannalta on tärkeää, että välineiden ja toimintojen soveltuvuus vesileikkeihin varmistetaan jo suunnitteluvaiheessa
- Suodatusratkaisut luonnonveden käytössä ovat suositeltavia
- Mikäli tehdään viivytsratkaisuja, kuten patoja niin ei tehtäisi täysin vesitiiviitä, että saavutetaan veden vaihtuvuus
- Suositellaan max. 20 cm syvää vettä viivytsratkaisuissa
- Jos kyseessä on rakennettu vesiaihe, niin pohja tulee olla puhdistettavissa
- Vesileikki voi olla myös pieni ja matala luonnonmukainen oja tms.
- Vesileikkiä ei suositella isojen luonnonvesistöjen, kuten lampien, purojen tms. välittömään läheisyyteen, eikä vesilain tarkoittamiin kohteisiin
- Toiminnallisille alueille, kuten uimarannoille, joiden rantaturvallisuutta muutenkin valvotaan, vesileikki sopii hyvin.
- Veden laatua seurataan aistinvaraisesti leikkipaikkojen silmämääräisten tarkastusten yhteydessä
- Vesileikeissä on hyvä huomioida, että huleveden puhtaudessa voi olla isoja vaihteluita, koska hulevesien laatua ei seurata systemaattisesti eikä luonnon vettä voi kemiallisesti puhdistaa
- Katu- ja pysäköintialueilta suoraan johdettujen vesien käyttöä tulee välttää
- Tapauskohtainen tarkastelu on tärkeää ja on suositeltavaa olla matalalla kynnyksellä yhteydessä terveyden- ja ympäristönsuojeluun

Vesileikit ovat olleet aina suosittuja. Kaikki ovat lapsena tehneet hiekasta ja sadevedestä oja ja patoja. Nyt vesileikit ovat tulleet mukaan myös ympäristörakentamiseen, ja ne ovat tulleet yhä enemmän osaksi myös rakennettuja ympäristöjä. Kannustamme monipuolisen vesileikin edistämiseen rakennetussa ympäristössä!

Tämä vinkkilista ei koske kahluualtaiden vedenlaatua, sillä niihin on olemassa kaupunkien omat ohjeistukset. Esim <https://www.hel.fi/static/ymk/julkaisut/julkaisu-22-14.pdf>

Viherympäristöliitto, leikki- ja lähiliikuntapaikkojen turvallisuuslautakunta

Tukes, Jaakko Laitinen

Helsingin kaupunki, kaupunkiympäristön toimiala, ympäristöterveys

(Lähdeaineisto Playground & Landscape (05/2018)Pichl, Walter: Playing with Water. In: G. Agde, H. Degünther, A. Hünnekes (eds.): Spielplätze und Freiräume zum Spielen. A Handbook for Planning and Operation. Beuth, 2013.:)